

INTERNATIONALISERING EN INTERNATIONAAL RECHT

COLOFON

Boom beroepsonderwijs
info@boomberoepsonderwijs.nl
www.boomberoepsonderwijs.nl

Auteurs: mr. Benjamin Bommel en Adnan Sakili

Eindredactie: Kasper van Olsthor

Foto's: Ankor Light/Shutterstock.com, Stockstudio/Shutterstock.com, Wilco Prinsen van JAM visual thinking, Iakov Filimonov, Ink Drop, Lev Radin, Nancy Beijersbergen

Titel: Internationalisering en internationaal recht

ISBN: 978 90 3725 104 3, maakt deel uit van pakket: 978 90 3725 106 7

Eerste druk / eerste oplage

Boom beroepsonderwijs 2020

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van reprografische verveelvoudigingen uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16h Auteurswet dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (www.reprorecht.nl). Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in compilatiewerken op grond van artikel 16 Auteurswet kan men zich wenden tot de Stichting PRO (www.stichting-pro.nl).

De uitgever heeft ernaar gestreefd de auteursrechten te regelen volgens de wettelijke bepalingen. Degenen die desondanks menen zekere rechten te kunnen doen gelden, kunnen zich alsnog tot de uitgever wenden.

Door het gebruik van deze uitgave verklaart u kennis te hebben genomen van en akkoord te gaan met de specifieke productvoorwaarden en algemene voorwaarden van Boom beroepsonderwijs, te vinden op www.boomberoepsonderwijs.nl.

INHOUDSOPGAVE

1. WERKEN MET DIT KEUZEDEEL	4
2. INTERNATIONAAL RECHT	6
3. EUROPESE UNIE	20
4. VERENIGDE NATIES	48
5. HET EVRM EN DE UVRM	66
6. INTERNATIONAAL PRIVAATRECHT	85
7. VREEMDELINGENRECHT	94
8. GESCHILLENBESLECHTING	122
9. EFFECTEN OP BEROEPSUITOEFENING	141
10. ZELFBESCHIKKINGSRECHT	152
11. UITDAGING	169

DIGITALE LEEROMGEVING

Bij sommige opdrachten heb je hulpmiddelen nodig. Bijvoorbeeld filmpjes, formulieren of een link naar een website. Deze staan allemaal in de digitale leeromgeving. Dit icoontje verwijst naar de digitale leeromgeving. Om hier te komen ga je naar digitaal.boomonderwijs.nl/beroepsonderwijs.

Eerste keer inloggen in de digitale omgeving

Voordat je de digitale leeromgeving kunt gebruiken moet je je licentie activeren.

- Overleg met je docent welk type account je gebruikt.
- Ga naar www.boomberoepsonderwijs.nl/licentie.
- Bekijk de instructiefilm of lees het stappenplan.
- Volg de stappen.

Daarna kun je aan de slag!

INTERNATIONALISERING EN INTERNATIONAAL RECHT

Internationalisering en internationaal recht. Je hebt er dagelijks mee te maken en bent er, zonder het altijd te beseffen, voortdurend onderdeel van. Op het nieuws hoor je over de Europese Unie, de economische crisis, het vluchtelingenprobleem en vele andere onderwerpen met een internationaal karakter.

 Bekijk het filmpje. Wat is globalisering nu eigenlijk?

LEERDOELEN

1. Je kunt de term 'internationalisering' en de effecten daarvan op de economie, arbeidsmarkt en samenleving uitleggen.
2. Je kunt het internationaal publiekrecht omschrijven (monisme, dualisme, supranationale, intergouvernementele en diverse internationale organisaties).
3. Je kunt bronnen van het internationaal recht benoemen en de internationale algemene beginselen.
4. Je kunt het vreemdelingenrecht omschrijven (inburgering, toelating, asiel en uitzetting en bezwaar en beroep).
5. Je kunt uitleggen wat een verdrag (unilateraal, bilateraal, multilateraal) is en hoe dat tot stand komt.
6. Je kunt een omschrijving geven van een 'staat' en de term 'soevereiniteit', ofwel het zelfbeschikkingsrecht, uitleggen.
7. Je kunt uitleggen hoe het internationaal recht doorwerkt in de Nederlandse rechtsorde (hiërarchie).
8. Je kunt de belangrijkste bepalingen uit het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens benoemen en die uit de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens.
9. Je kunt de totstandkoming van de Verenigde Naties uitleggen en de VN-organen benoemen en hun taken omschrijven.
10. Je kunt de totstandkoming van de Europese Unie uitleggen en de EU-organen benoemen en hun taken omschrijven.
11. Je kunt het humanitair oorlogsrecht omschrijven.
12. Je kunt uitleggen hoe internationale geschillenbeslechting werkt.

Dit keuzedeel bestaat uit:

- *Theorie, begrippen en opdrachten*

Hierbij leer je over en oefen je met de praktijk. In sommige opdrachten werk je aan beroepsproducten, deze opdrachten herken je aan .

De beroepsproducten in dit keuzedeel zijn:

- een presentatie over belangrijke internationale verdragen
- een folder over internationale verdragen
- een betoog over de Europese Unie
- een verslag over het belang van de verschillende VN-organen
- een presentatie over een straatinterview over de Verenigde Naties
- een verslag over twee uitspraken door het EHRM
- een quiz over het EVRM en de UVRM
- een folder over internationaal privaatrecht
- een verslag over een verhaal van een asielzoeker
- een folder voor vreemdelingen over wat ze bij hun komst naar Nederland kunnen verwachten
- een betoog over een conflict in China
- een verslag over een tribunaal
- een verslag over twee onderzoeken door het Internationaal Strafhof
- een betoog over internationale geschillenbeslechting
- een verslag over de buitenlandse studeermogelijkheden vanuit jouw school
- een verslag over de situatie in Afrika
- een debat over internationalisering en de invloed daarvan op de beroepsuitoefening
- een verslag over het zelfbeschikkingsrecht in Catalonië of Schotland
- een verslag over kindereuthanasie
- een betoog over euthanasie.

- *Test je kennis*

Hiermee kun je zelf je kennis van de theorie testen.

- *Uitdaging*

Dit is het eindproduct en de afronding van het keuzedeel. Hier werk je gedurende het hele keuzedeel naartoe. En hier word je op beoordeeld.

Je werkt aan een pleitnota en pleidooi over internationalisering en internationaal recht. Je gaat je standpunten presenteren en verdedigen voor de klas.

- *Theorietoets*

Je docent besluit of je ter afsluiting een theorietoets maakt.

Een dynamisch en grensoverschrijdend rechtsgebied dat continu onderhevig is aan veranderingen. Dat is het internationaal recht in een notendop. Maar wat is het belang van het internationaal recht en welk doel dient het eigenlijk?

AAN HET EIND VAN DIT HOOFDSTUK

1. kun je omschrijven wat het doel is van het internationaal recht
2. kun je omschrijven wat het belang is van het internationaal recht
3. kun je bronnen van het internationaal recht benoemen
4. kun je de verhouding tussen nationaal recht en internationaal recht omschrijven
5. kun je algemene beginselen van het internationaal recht benoemen
6. kun je een omschrijving van het begrip 'staat' geven
7. kun je beschrijven hoe een verdrag tot stand komt
8. kun je uitleggen hoe internationale geschillenbeslechting verloopt
9. kun je een informatieve folder over verdragen opstellen
10. kun je een presentatie houden over een specifiek verdrag.

Je leert meer over het internationaal recht.

OPDRACHT 1 Oriëntatie Hoe internationaal ben ik?

- a. Neem 15 minuten de tijd om een mindmap te maken over het onderwerp: Hoe internationaal ben ik? Je kunt hiervoor het filmpje en het stappenplan gebruiken.

Gebruik de volgende vragen als inspiratiebron.

- Heb ik naast de Nederlandse nationaliteit ook een andere nationaliteit?
- Ken ik mensen uit mijn omgeving met een andere nationaliteit?
- Hoeveel vreemde talen spreek of versta ik?
- Kijk en/of gebruik ik anderstalige films, series of programma's?
- Waar worden mijn dagelijkse boodschappen geproduceerd?
- In welk land is mijn smartphone gemaakt?
- In welke landen ben ik geweest?
- Waar ga ik het liefst naartoe als ik vakantie heb?
- Van welke personen ben ik een fan?

- b. Doe deze opdracht in een groep van drie of vier. Wissel je mindmap uit. Zie je overeenkomsten en verschillen? Ga samen brainstormen over de raakvlakken en aspecten in je leven die te maken hebben met internationalisering.

OPDRACHT 2 Oriëntatie Wat is globalisering?

Bekijk het filmpje. Noteer zo veel mogelijk opmerkingen die in het filmpje worden gemaakt of getoond die jij belangrijk vindt om jouw beeld over globalisering scherp te krijgen.

OPDRACHT 3 Oriëntatie Brexit

Ga naar de website en beantwoord de vragen.

- a. Wat is een referendum?
- b. Wie is David Cameron?
- c. Waarom heeft Groot-Brittannië gekozen voor de Brexit?
- d. Betekent de Brexit een einde aan de samenwerking tussen de EU en Groot-Brittannië?
- e. Welke gevolgen heeft de Brexit voor Schotland?

THEORIEBRON INTERNATIONAAL RECHT

Het **internationaal recht**, ofwel het **volkenrecht**, betreft een geheel van regels die bij elkaar horen en samen een eigen soort vormen. Deze regels worden vastgelegd in **verdragen** tussen staten en in besluiten die genomen worden door internationale partijen.

Staten

Het volkenrecht kenmerkt zich daarnaast door een eigen rechtssysteem en door organisaties, zoals de Europese Unie (EU) en de Verenigde Naties (VN), die op hun beurt weer eigen bevoegdheden hebben. De partijen die in dit kader juridische relaties met elkaar aangaan, noemen we staten (ofwel landen).

Het gebruik van het begrip 'land' is niet handig, omdat hiermee verschillende zaken bedoeld kunnen worden. Volgens het internationaal recht is een **staat** een soevereine organisatie die gezag uitoefent over een groep mensen die binnen een bepaald grondgebied woonachtig zijn. De drie belangrijkste aspecten van staten zijn dus:

- eigen bevolking (cultureel bepaalbaar)
- eigen grondgebied (internationaal erkende grenzen)
- politieke en wettelijke organisatie (nationaal/decentraal gezag).

Soevereiniteit

soe·ve·rei·ni·teit
Zelfstandig naamwoord; de (v)
ontleend aan Frans souveraineté.

1. oppermachtige heerschappij, hoogste staatsgezag
2. omstandigheid dat een gezag, een staatsmacht van geen ander gezag afhankelijk is

Samenwerking

Alle regels en verdragen moeten ervoor zorgen dat de samenwerking tussen staten onderling en tussen staten en internationale organisaties goed verloopt. Naast de verdragen en besluiten die gelden als het geschreven deel van de internationale regels, zijn rechtsbronnen (zoals de gewoonte, jurisprudentie en algemene **rechtsbeginselen**) van groot belang voor de internationale rechtsbetrekkingen.

Algemeen wordt aangenomen dat beginselen als de goede trouw, redelijkheid en billijkheid, proportionaliteit en zorgvuldigheid vallen onder de rechtsbeginselen die internationaal van toepassing zijn. Daarnaast staan in enkele belangrijke verdragen, zoals het EVRM en het IVBPR, beginselen die van toepassing zijn.

Burgers

Het internationaal recht kent ook regels die zich op individuele burgers richten én regels waarop burgers zelf een beroep kunnen doen. Denk bijvoorbeeld aan het EVRM of het Kinderrechtenverdrag. Het internationaal recht heeft zich daarmee in de jaren na de Tweede Wereldoorlog geleidelijk aan ontwikkeld als een rechtsgebied dat dus niet alleen het verkeer tussen staten en internationale organisaties regelt, maar ook tussen staten, internationale organisaties en burgers.

OPDRACHT 4 Kennismaken met het internationaal recht

Om een goed beeld van het internationaal recht te krijgen is het belangrijk dat je kennismaakt met de basisonderwerpen.

Beantwoord de vragen. Je kunt hierbij de websites gebruiken.

- a. Hoe is het internationaal recht ontstaan?
- b. Wat is het doel van het internationaal recht?
- c. Wanneer is internationaal gezien sprake van een staat?

- d. Wat betekent soevereiniteit?
- e. Welke rechtsbronnen behoren tot het internationaal recht?
- f. Kan een burger een beroep doen op het internationaal recht?

THEORIEBRON VERDRAGEN

De belangrijkste rechtsbron voor het internationaal recht zijn verdragen, ofwel verbintenissen, tussen staten. Uit die verbintenissen vloeien over en weer rechten en plichten voort.

Een verdrag is een verbintenis.

Bilateraal of multilateraal verdrag

Niet alle verdragen zijn hetzelfde. Uiteraard gaat het er aan de ene kant om waarover het verdrag gaat en aan de andere kant om hoeveel staten bij het verdrag betrokken zijn. Als het verdrag afspraken bevat die tussen twee staten gelden, noem je dit een **bilateraal** verdrag. Zijn meerdere staten betrokken bij het verdrag, dan noem je dit een **multilateraal** verdrag. Belangrijk om te weten is dat een staat zelf bepaalt of deze een verdrag wil sluiten, maar dat een staat wel gebonden is om het verdrag na te leven indien een staat ervoor kiest het verdrag te ondertekenen.

Naleving van verdragen

Helaas kent het internationaal recht, op enkele uitzonderingen na, weinig tot geen mogelijkheden om naleving van verdragen te garanderen. Het internationaal recht is daarmee een rechtsstelsel dat zich kenmerkt door een tekort aan sanctiemiddelen. Het kent dus geen eigen straffen, dwangmiddelen en schadevergoedingsplichten, zoals we die in Nederland wel kennen. Dat verdragen doorgaans nageleefd worden, komt door het eigen belang van de bij het verdrag betrokken staat. Of indirect vanwege het belang dat een staat in de toekomst hoopt te verkrijgen. Vandaar dat het voor een staat niet verstandig is om zich niet te houden aan gemaakte afspraken.

Verschil van inzicht

Toch gebeurt het geregeld dat staten een verschil van inzicht krijgen over de betekenis van een verdrag. Met andere woorden: hoe moet een verdrag geïnterpreteerd worden en hoe moet de inhoud van een verdrag gelezen, opgevat en uitgevoerd worden?

Het internationaal recht kent, net als het Burgerlijk Wetboek in Nederland, regels over de uitleg van een overeenkomst. Deze regels over het sluiten, toepassen, naleven, uitleggen en wijzigen van verdragen vind je terug in het Verdrag van Wenen uit 1969. Een van de belangrijkste regels uit dit verdrag staat in artikel 26, namelijk de regel dat verdragen moeten worden nageleefd. Dit is een uitvloeisel van het Latijnse beginsel 'pacta sunt servanda'. Het feit dat we ervan uitgaan dat verdragen nageleefd moeten worden, vloeit ook voort uit het gewoonterecht en uit de algemene rechtsbeginselen (zoals de goede trouw).

OPDRACHT 5 Verdragen

Beantwoord de vragen. Je kunt hierbij de websites gebruiken.

- Wat is een verdrag en hoe komt dat tot stand?
- Waarom is het voor Nederland belangrijk om verdragen te sluiten?
- In welke wet staan regels over verdragen?
- Hoe moeten staten zich gedragen ten opzichte van de verdragen die ze sluiten?

OPDRACHT 6 Presentatie belangrijke internationale verdragen [BP]

VOORBEREIDEN

Maak een lijst van vijf belangrijke internationale verdragen, zoals het EVRM, het IVBPR of het Kinderrechtenverdrag. Vat de inhoud van elk verdrag kort samen. Je kunt hierbij de websites gebruiken.

UITVOEREN

Geef een presentatie van maximaal tien minuten over een van de verdragen die je hebt gekozen. Vertel iets over:

- de totstandkoming van het verdrag
- de inhoud van het verdrag
- het doel van het verdrag.

Je kunt hierbij het filmpje en de stappenplannen gebruiken.

TERUGKIJKEN

Beoordeel jezelf. Zet een kruisje in de kolom die voor jou klopt.

BEOORDELING		
Ik heb vijf internationale verdragen uitgekozen en samengevat.		
Ik heb een presentatie gehouden over een van de gekozen verdragen.		
Ik heb mijn presentatie goed voorbereid en een duidelijke opbouw gegeven.		
Ik heb in mijn presentatie de inhoud, de totstandkoming en het doel van het verdrag toegelicht.		
Ik heb gesproken en geschreven in correct Nederlands.		

THEORIEBRON VERHOUDING TUSSEN NATIONAAL EN INTERNATIONAAL RECHT

Elke staat kent eigen procedures ten aanzien van het sluiten van verdragen. Daarnaast kent elk land een eigen manier waarop regels uit verdragen een plek krijgen in de nationale rechtsorde.

Goedkeuring verdragen

In Nederland vind je deze regels vooral in de Rijkswet goedkeuring en bekendmaking verdragen en in de grondwet vanaf artikel 90.

Art. 90 Grondwet

'De regering bevordert de ontwikkeling van de internationale rechtsorde.'

Het 'bevorderen van de ontwikkeling van de internationale rechtsorde' betekent dat de regering haar best moet doen en initiatief moet tonen door:

- met andere staten overleg te voeren
- voorbereidingen te treffen
- afspraken in een conceptversie van het toekomstige verdrag te maken.

Definitieve verdragstekst

Als dit allemaal gebeurd is en de laatste onderhandelingen over het verdrag zijn afgerond, kan een definitieve verdragstekst worden opgemaakt, die de desbetreffende minister ondertekent. In Nederland is het de minister van Buitenlandse Zaken of de Ambassadeur van het Koninkrijk der Nederlanden die verdragen ondertekent. Overigens kan de minister ambtsgenoten te machtigen.

Goedkeuring door Staten-Generaal

Met de ondertekening is een verdrag in Nederland nog niet van kracht. Het treedt pas in werking als het verdrag is goedgekeurd door de Staten-Generaal. Deze regel vloeit voort uit artikel 91 van de grondwet. Van deze regel kan afgeweken worden. In artikel 7 van de Rijkswet goedkeuring en bekendmaking verdragen staan namelijk bepalingen die het mogelijk maken af te wijken van artikel 91 van de grondwet. In diezelfde wet staat ook dat verdragen uitdrukkelijk óf stilzwijgend kunnen worden goedgekeurd door de Staten-Generaal.

Art. 91 Grondwet

'Het Koninkrijk wordt niet aan verdragen gebonden en deze worden niet opgezegd zonder voorafgaande goedkeuring van de Staten-Generaal. De wet bepaalt de gevallen waarin geen goedkeuring is vereist.'

Bekrachtiging verdragen

Is een verdrag uiteindelijk goedgekeurd, dan volgt de bekrachtiging van het verdrag.

Ratificatie

De juiste juridische term voor het bekrachtigen van verdragen is '**ratificatie**'. Dit betekent dat een staat op formele wijze aan de andere partij kenbaar maakt dat Nederland zich bindt aan het verdrag. Vaak gebeurt de ratificatie tijdens officiële gelegenheden waarbij de desbetreffende staatshoofden of gedelegeerden een schriftelijke verklaring ondertekenen.

Bekendmaking

De laatste stap die gezet moet worden, vloeit voort uit artikel 17 van de Rijkswet goedkeuring en bekendmaking verdragen. Namelijk de bekendmaking in het Tractatenblad. Pas als aan dit vereiste is voldaan, krijgt het verdrag op grond van artikel 93 van de grondwet werking in Nederland. Het verdrag heeft daarmee definitief verbindende kracht.

Art. 93 Grondwet

'Bepalingen van verdragen en van besluiten van volkenrechtelijke organisaties, die naar haar inhoud eenieder kunnen verbinden, hebben verbindende kracht nadat zij zijn bekendgemaakt.'

Overigens dient een onderscheid gemaakt te worden tussen:

- verdragen die naar hun inhoud eenieder verbindende bepalingen bevatten
- verdragen die naar hun inhoud niet eenieder verbindende bepalingen bevatten.

Een en ander is van belang in het kader van een beroep op verdragsbepalingen door een burger. Het is aan de rechter om te bepalen of dit het geval is.

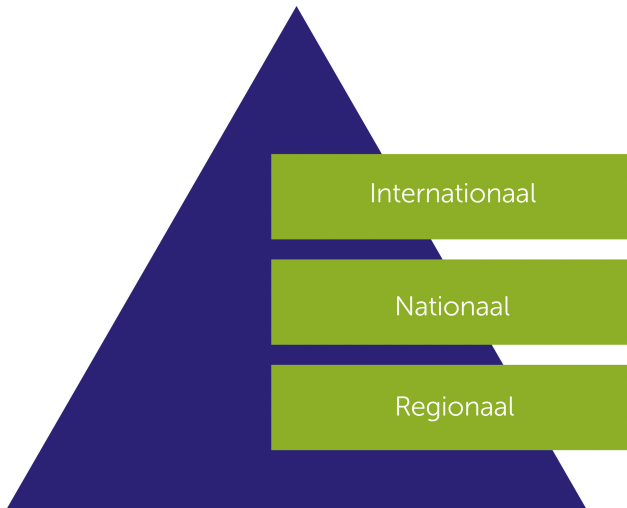
OPDRACHT 7 Verhouding tussen nationaal en internationaal recht

Om het internationaal recht in de juiste context te kunnen plaatsen, moet je weten welk proces zich afspeelt voordat een verdrag werking heeft in Nederland.

- Welke bepalingen uit de grondwet geven regels voor het internationaal recht? Licht deze bepalingen toe.
- Ga naar de website en lees artikel 7 van de Rijkswet goedkeuring en bekendmaking verdragen. Wat is zo bijzonder aan dit artikel?
- Wat betekent de term 'ratificatie'?
- Wat is het Tractatenblad?
- Welk onderscheid kun je maken tussen verdragen? Waarom is dit onderscheid belangrijk?

THEORIEBRON DE DOORWERKING IN HET NATIONALE RECHT

Om de rangorde van een verdrag in Nederland te kennen is het belangrijk om te weten hoe een verdrag zijn plek krijgt toebedeeld tussen alle andere regels en wetten die we kennen.

De hiërarchie van regels en wetten.

Hiërarchie

Vaak geldt voor staten dat internationale verdragen hoger in de rangorde staan dan nationale regels. Toch verschilt dit per staat. In hoofdlijnen zijn er twee manieren waarop de mate van hiërarchie van verdragen bepaald wordt:

- het incorporatiesysteem
- het transformatiesysteem.

Incorporatiesysteem

Het **incorporatiesysteem** gaat uit van het principe dat het internationale recht rechtstreeks en direct doorwerkt in de nationale rechtsorde. Het is dus niet meer nodig om rechtshandelingen te verrichten die het verdrag omvormen tot nationale wetgeving. Het internationale recht maakt dus na de ratificatie automatisch deel uit van het nationale recht.

Nederland, Frankrijk en België zijn staten die het incorporatiesysteem hanteren.

Transformatiesysteem

Het **transformatiesysteem** is totaal anders dan het incorporatiesysteem, aangezien in dit systeem het internationale recht los gezien wordt van het nationale recht. Telkens is nationale wetgeving nodig om het verdrag te laten doorwerken. Aan de hand van nationale wetten wordt het internationale recht getransformeerd, ofwel omgevormd, tot nationale wetgeving. Tijdens dit proces kan de nationale wetgever eventueel aanpassingen doorvoeren om de transformatie 'vlekkeloos' te laten verlopen.

Het transformatiesysteem is wereldwijd gezien het meest gehanteerde systeem.

Nederland

In Nederland hanteren we dus het incorporatiesysteem. Dat is eigenlijk vanzelfsprekend. Het is immers de volksvertegenwoordiging die zich telkens moet buigen over de inhoud van een verdrag voordat overgegaan wordt tot goedkeuring en ratificatie. Daarmee wordt recht gedaan aan onze democratische rechtsbeginselen en heeft de burger indirect zijn stem hierin. Op het moment dat verdragen geïncorporeerd zijn, zijn alle nationale organen verplicht zo nodig maatregelen te nemen om nakoming van verdragsregels te waarborgen. Dit kan zelfs betekenen dat bestaande wetten gewijzigd kunnen of moeten worden.

In principe zal de wijziging niet nodig zijn, omdat op grond van artikel 90 van de grondwet voorafgaand aan het sluiten van verdragen goed gekeken moet worden naar de gevolgen daarvan voor de nationale rechtsorde. Zodoende kunnen vooraf tijdig juiste aanpassingen worden doorgevoerd in de nationale wetgeving, zodat het Nederlands recht overeenkomt met de bepalingen in het verdrag. Deze verplichting vloeit mede voort uit artikel 26 van het Verdrag van Wenen, waarin de verplichting staat om verdragen te goeder trouw ten uitvoer te leggen. Hier betekent 'te goeder trouw' zijn dat een staat geacht wordt tijdig rekening te houden met de impact van een verdrag op de nationale rechtsorde.

Artikel 26 Verdrag van Wenen

'Elk in werking getreden verdrag verbindt de partijen en moet door hen te goeder trouw ten uitvoer worden gelegd.'

OPDRACHT 8 Doorwerking internationaal recht in nationaal recht

Wereldwijd bepaalt elk land zelf op welke wijze een internationale regel een plek krijgt binnen zijn nationale wetgeving.

- a. Welke twee systemen zijn er om de werking van een verdrag te bepalen?
- b. Welke rol speelt de volksvertegenwoordiging in deze systemen?
- c. Wat zijn de voor- en nadelen van elk systeem?
- d. Waarom is het Verdrag van Wenen belangrijk? Licht je antwoord toe.
- e. Welk systeem heeft jouw voorkeur? Onderbouw jouw mening.

THEORIEBRON INTERNATIONALE GESCHILLENBESLECHTING

Jammer genoeg kunnen na de inwerkingtreding van een verdrag altijd complicaties optreden. Bijvoorbeeld doordat staten afspraken willens en wetens of door overmacht niet nakomen en daardoor een geschil tussen staten ontstaat. Of doordat een staat zich schuldig maakt aan delicten die de internationale veiligheid en/of samenwerking schaden.

VN-Handvest

Het internationaal recht heeft, uitgezonderd de Verenigde Naties, geen specifiek orgaan dat de regels handhaaft en dat bevoegd is om bindend op te treden bij schending van de regels. Wel zijn er verdragen bekend die specifiek toezien op **geschillenbeslechting**, maar deze worden zelden ingeroepen. In artikel 33 van het VN-Handvest worden verschillende methoden genoemd die dienen tot vreedzame geschillenbeslechting.

Artikel 33 VN-Handvest

'De partijen bij een geschil waarvan het voortbestaan de handhaving van de internationale vrede en veiligheid in gevaar dreigt te brengen, dienen daarvoor allereerst een oplossing te zoeken door onderhandelingen, feitenonderzoek, bemiddeling, conciliatie, **arbitrage**, een rechterlijke beslissing, het doen van een beroep op regionale organen of akkoorden, of andere vreedzame middelen naar hun eigen keuze.'

Het spreekt voor zich dat bij de totstandkoming van een verdrag hierover nagedacht moet worden en dat daarover afspraken gemaakt moeten worden.

Arbitrage

Een van de meest gangbare manieren om een geschil in het internationaal recht op te lossen is het probleem voorleggen aan een arbitrage-instantie (ofwel particuliere rechtspraak, zie ook artikel 33 van het VN-Handvest). Dan is het handig dat de partijen een bepaling in het verdrag opnemen waarin staat dat geschillen voorgelegd worden aan een arbitrage-instantie die door beide partijen wordt aangewezen als bevoegd orgaan.

Het voordeel van arbitrage is vooral de kostenbesparing ten opzichte van een juridisch geschil (ofwel nationale rechtspraak). Daarnaast zijn de partijen vrij om invulling te geven aan 'waar', 'hoe' en 'door wie'. Deze contractuele vrijheid leidt vaak tot de keuze voor een arbiter met expertise ten aanzien van de kern van het geschil.

Internationaal Gerechtshof

Vooral in de vorige eeuw is geschillenbeslechting niet alleen in verdragen vastgelegd, maar is die ook geïnstitutionaliseerd. Er zijn dus permanente instellingen in het leven geroepen voor het in praktijk brengen van een of meer van de hiervoor genoemde methoden (artikel 33 VN-Handvest) van geschillenbeslechting. De belangrijkste daarvan is het Internationaal Gerechtshof.